

Banderes blaves

Les banderes verdes, com també les grogues, les vermelles o les poques de blaves que onegen aquests dies a les nostres platges i que, any rere any, unes setmanes abans que comenci oficialment l'estiu, els mitjans de comunicació s'encarreguen d'esbombar que hi haurà a casa nostra són un exemple més d'aquesta obsessió impossible i ridícula, històricament tenaç i, segons els ulls amb què es mira, entranyablement tendra que tenim homes i dones de voler viure segurs, de voler ordenar-ho tot i de voler controlar el món amb totes les seves coses. És el que també provem de fer, per exemple, a la muntanya, amb les pistes d'esquí; en els boscos, amb els senders que hi marquem; a les vacances, amb els esports d'aventura. Volem que tot passi pel sedàs humà, que tot tingui una dimensió humana: les passions, les emocions, els somnis i també els perills i els problemes. Aribem aquests dies a la porta d'entrada de l'estiu. Agències de turisme i diaris van plens d'ofertes de viatges de tota mena. Em fixo en una que promet un recorregut de tres dies per una zona rural on, segons comenta, fa tot l'efecte que l'edat mitjana no ha acabat encara. L'oferta parla de pedres i de castells, de cases senzilles i de vells hostals, de pagesos simples i humils, que quasi canten mentre riuen, més que no pas treballen. Tanco els ulls i penso en alguns d'aquells tòpics romàntics sobre una època que de romàntica en tenia ben poc. Penso en cavallers, i en dames i en trobadors; en capellans, en pillets i en camins que porten a mercats al voltant dels quals gira la vida de tota una col·lectivitat humana. Penso quins tòpics acabarà creant la nostra època i no me'n surt cap. Perdudes les il·lusions del cor o la fe en el progrés, sembla que el segle que acabem d'enterrar no ha estat res més que el segle de l'individualisme més descarat i de l'interès; el segle on les banderes, blaves o de qualsevol color, onegen no pas per a tots, sinó individualment, en exclusiva per a cadascun de nosaltres.

Xavier Cortadellas

capellà de poble d'aficions xirucaires en relació amb el qual, de retruc, el país sembla una nació disminuïda que podria cabre en els dominis d'una rectoria. Si Gaudí hagués passat a la història com en Toni de la Pedrera o Dalí fos conegut arreu com en Salvi de cal Notari, a casa nostra potser hi hauria un parell de museus menys i un turisme escàs. Els sobrenoms, tan entranyables en l'escalfor de la llar, són inconvenients quan entre l'individu i el seu temps s'hi interposa la posteritat.

Josep Berga i Boix, l'avi Berga (1837-1914), és un dels damnificats per aquesta insensata

tendència del país a embastardir la categoria d'algunes de les seves individualitats amb tractaments de veïnatge complaent en què no s'arriba a saber ben bé on acaba l'etnologia i on comença la ciència. Qui sap si el valor d'aquest paisatgista afinat per la frescor de la molsa garrotxina, endolcit per l'esclat de les poncelles, asserenat per les obagues muntanyenques, no hauria tingut millor fortuna si, com els altres dos membres de la tríada de l'escola olotina, Marià i Joaquim Vayreda, hagués estat dispensat d'al·lusions de parentiu, si aquest epígraf casolà i benintencionat no l'hagués arrelat

tan fonament en el terreny potser fecund, però limitat, del regionalisme de barretina i espardenya. En qualsevol cas, l'exposició organitzada pel Museu Comarcal de la Garrotxa, a partir d'una selecció d'obra i un laboriós estudi de Joan Sala i Plana que servia de fet com a catàleg complet de la mostra, ha permès restituir a Josep Berga i Boix la condició d'artista que es mereix.

Paisatges inspirats per la fronda garrotxina, pel canvi de les estacions o per la lluminosa florida del fajol; retrats de burgesos i terratinents en què la riquesa adopta sempre una mirada inquisitiva i inquietant, i escenes de gènere sobre una pagesia idealitzada i devota que explica contes a la vora del foc o celebra el silenci davant d'un oratori erigit al revolt d'un camí, constitueixen els àmbits temàtics d'una exposició formada principalment per obres de col·leccions particulars que donaven a la proposta un valor suplementari pel fet de posar a l'abast unes pintures d'accés restringit. A través del conjunt, s'apreciava l'esforç d'aquest fill de masovers de la Pinya, que va haver de fer de pintor de parets gran part de la seva vida, per copsar l'essència del paisatge local amb un llenguatge universal, i això a pesar que, com va escriure un dels seus estudiosos, Joan de Garganta, va estar «condemnat a nodrir-se de deixalles, sense veure en tota la seva vida un bon museu ni estar en contacte directe amb cap moviment renovador».

Eva Vázquez